



**NÛBIHAR
AKADEMÎ**

Kovara Akademîk a Xebatên Kurdî ya Navneteweyî
International Peer-reviewed Journal of Kurdish Studies

Cild 3 Jimar 10 Sal 5 - 2018
Volume 3 Issue 10 Year 5 - 2018



Pak Ajans Yayıncılık Ltd. Şti.

Büyük Reşitpaşa Cad. Yümni İş Merkezi No: 22/29

Vezneciler – Fatih / İSTANBUL

Tel & Faks: 0212 519 00 09

www.nubiharakademi.com | <http://dergipark.gov.tr/nubihar>

E-mail: nubiharakademi@gmail.com

Li Ser Navê Pak Ajansê Xwediyê Kovarê û Berpîrsê Karên Nivîsê
On Behalf of Pak Agency the Owner of Journal and Responsible Editor

Pak Ajans Yayıncılık Ltd. Şti. adına Sahibi ve Yazışmaları Müdürü
Süleyman Çevik

EDİTÖRÊ JIMARÊ / ISSUE EDITOR

Tek, Ayhan / Asst. Prof., Mus Alparslan University, Turkey

DESTEYA EDİTÖRİYÊ / EDITORIAL BOARD

Acar, Hayrullah / Assoc. Prof., Mardin Artuklu University, Turkey

Adak, Abdurrahman / Assoc. Prof., Mardin Artuklu University, Turkey

Aydın, Tahirhan / Assoc. Prof., Indiana University, USA

Beltekin, Nurettin / Asst. Prof., Mardin Artuklu University, Turkey

Bor, İbrahim / Assoc. Prof., Indiana University, USA

Ergün, Zülküf / Dr., Mardin Artuklu University, Turkey

Tek, Ayhan / Asst. Prof., Mus Alparslan University, Turkey

Türel, Vehbi / Assoc. Prof., Bingöl University, Turkey

ÇAP / PRINTED BY

Hünkar Organizasyon Matbaa

Sertifika No:17815

Tel: 0 212 520 72 59

MÎZANPAJ & PAGE DESIGN

Şemal Medya (semalmedya@gmail.com)

Kovara Nûbihar Akademîyê ji aliyê van îndeksan ve tê naskirin:
The Journal of Nûbihar Akademî is accepted by these indexes:



INTERNATIONAL
Scientific Indexing



Eurasian
Scientific
Journal
Index



Nûbihar Akademî kovareke bihekem, akademîk û navneteweyî ye. Di demsalên bihar û payîzê de salê du caran tê weşandin. / Nûbihar Akademî is an international peer-reviewed academic journal. It is published biannually in spring and autumn.

Yayın Türü: Yerel Süreli Yayın.

ISSN: 2147-883X

DESTEYA ŞÊWRÊ / ADVISORY BOARD

Akın, Salih / Assoc. Prof., *Rouen University, France*

Bozarıslan, Hamit / Prof., *École des Hautes Études en Sciences Sociales, France*

Bruinessen, Martin Van / Prof., *National University of Singapore, Singapore*

Jalil, Jalile / Prof., *Instituta Kurdzaniyê, Wien, Austria*

Kreyenbroek, Philip G. / Prof., *Georg-August University, Germany*

Musa, Abdulwahab Khalid / Assoc. Prof., *Zakho University, Kurdistan-Iraq*

Vali, Abbas / Prof., *Boğaziçi University, Turkey*

Yeğen, Mesut / Prof., *İstanbul Şehir University, Turkey*

HEKEMÊN VÊ JIMARÊ/REVIWERS OF THIS ISSUE

Acar, Hayrullah / Assoc. Prof., *Mardin Artuklu University, Turkey*

Adak, Abdurrahman / Assoc. Prof., *Mardin Artuklu University, Turkey*

Aslanoğlu, Osman / Asst. Prof., *Dicle University, Turkey*

Atmaca, Metin / Asst. Prof., *Social Sciences University of Ankara, Turkey*

Awrahim, Tareq Mohammed, / Assoc. Prof., *Mardin Artuklu University, Turkey*

Chyet, Michael / *Library of Congress, USA.*

Ekinci, Mehmet Rezan / Asst. Prof., *Mardin Artuklu University, Turkey*

Ergün, Zülküf / Dr., *Mardin Artuklu University, Turkey*

Gümüő, Ercan / Asst. Prof., *Mardin Artuklu University, Turkey*

Gemi, Ahmet / Asst. Prof., *Mardin Artuklu University, Turkey*

Gündoğdu, Songül / Asst. Prof., *Mus Alparıslan University, Turkey*

Purçak, M. Emin / Asst. Prof., *Mus Alparıslan University, Turkey*

Uğurlu, Seyit Battal / Assoc. Prof., *Yüzüncü Yıl University, Turkey*

Vali, Shahab / Asst. Prof., *Mardin Artuklu University, Turkey*

Yücel, Muhammet / Asst. Prof., *Mus Alparıslan University, Turkey*

NAVEROK / CONTENTS

JI EDÎTOR/EDITORIAL.....	07-10
Mexles di Edebiyata Kurdî ya Klasîk de Pseudonym in Classical Kurdish Literature ABDURRAHMAN ADAK.....	11-58
The Return to the Womb or the Gaia of Meaning: Mother Tongue Vegerîna Malzarokê yan jî “Gaia”ya Ramanê: Zimanê Zikmakî AYHAN TEK.....	59-70
Dîrok û Nasnameya Bajarê Kerkûkê History and Identity of Kirkuk City ABDULLAH KIRAN.....	71-92
WERGEREK / A TRANSLATION	
Lêkolînên li ser Kurdan û Îranîyên Keldanî yên Bakur – Pêşgotin PETER J. A. LERCH - JI ALMANÎ: DR. ABDULLAH ÎNCEKAN.....	95-100
DOKUMENTEK / A DOCUMENT	
Sefheî Sibyan a Mela Mehmûdê Bazidî TAHÎRHAN AYDIN.....	103-128

Ji Edîtor

Nûbihar Akademîyê bi vê jimara xwe pênc salên xwe tijî kir û di warê kovargerîya Kurdî ya akademîk de gehiştê qonaxeke girîng. Di Kurdî de tarîxa kovargerîyeke dîrûdirêj hebe jî, ji aliyê akademîk ve mirov nikare behsa pêvajoyeke wisa bike. Loma pêncsalîbûna *Nûbihar Akademîyê* bi serê xwe giranbiha ye û ji bo me jî cihê keyfxweşiyê ye. Bi vê helkeftê em dixwazin erk û armancên *Nûbihar Akademîyê* careke dî bi bîr bînin. Aşkera ye ku ji bo pêşvebirina zanista Kurdolojiyê rola kovarên akademîk gelekî girîng e. Kovarên akademîk ji aliyekî ve fezaya akademîk geş dikin, ji aliyekî ve jî ew feza wan kovaran pêşve dibin. Di vê çarçoveyê de, *Nûbihar Akademî* dê ber xwe bide, da ku hem di akademiya Kurdî de binyada disîplîneke zanistî bê avakirin, hem jî lêkolînerên ciwan bikaribin xwe bigehînin asteke navnetewî. Bi vî awayî hem potansiyela kovargerîya li dor akademiya Kurdî dê geş bibe hem jî di alema zanistî ya giştî de lêkolînerên qada Kurdolojiyê dê zêdetir deng vedin û berhemên wan bêne xwendin. Bêguman ev perspektîf digel xwe mesûliyeteke tîne û mesaiyeke zêdetir jî dixwaze. Lêbelê zehmetiyên wê çiqas zêde bin jî me dil heye ku *Nûbihar Akademîyê* bigihînin paşerojê û wê bixin navendeke akademîk a girîng ku her sal vê qadê geştir bike.

Heta niha zêdetir gotarên Kurmancî hatibine belavkirin jî *Nûbihar Akademî* dê hewl bide ku di zaravayên din yê Kurdî de jî gotarên zanistî biweşîne. Yanî *Nûbihar Akademî* hem ji bo pêşvebirina qada zanistî hem jî ji bo pêşvebirina zimanekî zanistî, hay ji mesûliyeta xwe heye.

Di vê jimara *Nûbihar Akademîyê* de sê gotarên lêkolînî, dokûmentek û wergerek cih digirin. Di nav van xebatan de gotarek bi Îngilîzî yê din jî bi Kurmancî ne.

Abdurrahman Adak, di gotara xwe ya bi navê “Mexles di Edebiyata Kurdî ya Klasîk de”, mijara mexlesê û bikaranîna wê di edebiyata klasîk a Îslamî de, bi taybetî jî di edebiyata Kurdî ya klasîk de vedikole. Di vê gotarê de Adak, pêşî derbareyê mahiyeta mexlesê û cihê wê di edebiyata Îslamî de çarçoveyê geştî xêz dike, piştê di edebiyata Kurdî de mexlesên hatine bikarînan û taybetiyên wan digel minak û tabloyan pêşkêş dike. Ji aliyekî ve listeyeke geştî ya tarîxa edebiyata Kurdî ya Klasîk jî ji vê xebatê tete dîtî.

Ayhan Tek, di gotara xwe ya bi Îngilîzî ya bi navê “The Return to the Womb or the Gaia of Meaning: Mother Tongue” de, teoriya Jungî ya derbareyê zimanê zikmakî û tîkiliya wê bi zihn, arketîp û psîkolojiyê re esas digire û vê teoriyê li ser

6 waqeyên ku tesbît kirine tetbîq dike. Nivîskar mijarê bi teoriyên psîkanalîtîk ve girê dide û di biwara girîngiya zimanê zikmakî û tesîra wê ya civakî-derûnî de encamên balkêş bi dest dixe.

Abdullah Kîran, di gotara xwe ya bi sernavê “Dîrok û Nasnameya Bajarê Kerkûkê” de li ser tarîx, çand û girîngiya bajarê Kerkûkê radiweste. Herwekî ku ji gotarê jî dihête zanîn, Kerkûk ne tenê ji aliyê dewlemendiya xwe ya petrolê ve girîng e. Ew bajêr herwisa ji aliyê tarîx û axa xwe ve jî gelekî muhîm e. Kîran jî vê yekê bi referansên girîng ber bi çav dike û derbareyî vî bajarî de nêrînên cuda pêşkêş dike. Di gotara Kîran de tehrîfatên li ser çavkaniyên derbareyê Kerkûkê de jî tên rexnekirin.

Ji bilî van nivîsên lêkolînî di vê hejmara *Nûbihar Akademîyê* de dokumentek û wergerek jî cih digirin. **Tahirhan Aydın** di xebata xwe ya dokumentî de, ku sernavê wê “*Sefheî Sibyan a Mela Mehmûdê Bazidî*” ye, berhemêke Mela Mehmûdê Bazidî hem ji aliyê fizîkî hem jî ji aliyê naverokî ve analîz dike. Digel wê, Aydın, metnê vê berhemê jî bi alfabe ya xwe ya eslî ji nû ve diweşîne. Herwisa di xebatê de mînakên wereqên wê berhemê jî hatine dayîn.

Di beşa wergerê de jî **Abdullah İncekan**, nivîseke girîng ya **Peter J. A. Lerch** ji Almanî wergerandiye. Serenavê wê nivîsê “Lêkolînên li ser Kurdan û Îraniyên Keldanî yên Bakur-Pêşgotin” e. Wekî ku ji serenavê nivîsê jî tête zanîn, nivîs li ser Kurd û Îraniyên Keldanî yên li Bakur e. Lê ev serenave, navê xebata Lerchî ye ya di sala 1858an de wek pirtûk hatiye çapkirin. Ev wergera Abdullah İncekan jî qismê pêşgotina wê xebatê ye.

Heta hejmara din ya *Nûbihar Akademîyê*, bi xatirê we.

Dr. Ayhan TEK
Edîtorê Jimarê

Editorial

Nûbihar Akademî has completed its five-year period through this issue and reached to a new period in Kurdish academic periodical publishing. Although there is a long history of periodical publishing in Kurdish, one can not make a mention of such a long process in terms of academic publishing. Therefore being five-year-old is an important point to *Nûbihar Akademî* and it pleases us as well. At this point we would like to declare purpose and missions of *Nûbihar Akademî* once more. It is obvious that academic journals have an important role in developing Kurdish Studies. Academic journals vitalize the academic field on the one hand, and that field develop academic journals on the other hand. In this context, *Nûbihar Akademî* will struggle both to contribute to build scientific basis for Kurdish academy and make young researchers reach to an international level. So that not only the potential of periodicals in Kurdish academy will boost, but also researchers of Kurdish Studies will resonate with scientific world and make their work read more. Undoubtedly this perspective bears a responsibility and needs much more work. However, we are committed to make *Nûbihar Akademî* reach to future and make it be a significant academic center that develop the field year after year.

Though Kurmanji articles have been published so far, *Nûbihar Akademî* will try to publish academic articles in other dialects of Kurdish. In other words, *Nûbihar Akademî* is aware of its responsibility both for developing academic field and for developing an academic language.

This issue of *Nûbihar Akademî* features three research articles, a document and a translation. One of the articles is in English, all the others are in Kurdish.

In his article entitled “Mexles di Edebiyata Kurdî ya Klasîk de” (“Pseudonym in Classical Kurdish Literature”) **Abdurrahman Adak** analysis *pseudonym* and its use in classical Islamic literature, especially in classical Kurdish literature. In this article Adak firstly gives a general framework on the importance of pseudonyms and their place in Islamic literature, then he presents the *pseudonyms* used in Kurdish literature and their features with examples and tables. One can also see a general list of the history of Classical Kurdish Literature in this article.

Ayhan Tek's article titled “The Return to the Womb or the Gaia of Meaning: Mother Tongue” written in English bases Jung's theory on mother tongue and

its relation with mind, archetype and psychology, and applies this theory on 6 cases. The author associates the topic to psychoanalytical theories and reaches interesting conclusions in terms of the significance of mother tongue and its socio-psychological effects.

In his article titled “Dîrok û Nasnameya Bajarê Kerkûkê” (“History and Identity of Kirkuk City”) **Abdullah Kıran** focuses on history, culture and significance of Kirkuk city. As it is clear from the article Kirkuk is not important only for its oil richness, it is also important for its history and territory. Kıran presents that fact through significant references and gives different point of views on the Kirkuk city. Kıran also criticizes forgeries on sources on Kirkuk.

Besides these research articles, this issue of *Nûbihar Akademî* features a document and a translation. In his documented study titled “*Sefhei Sibyan a Mela Mehmudê Bazîdî*” (“Mela Mehmudi Bazidi’s *Sefhei Sibyan*”) **Tahirhan Aydın** makes an physical and content analysis on one of Mela Mehmûdê Bazîdî’s works. Additionally, Aydın publishes the text of that work in its original alphabet. Moreover one can see samples pages of that work.

In the translation section an important article of **Peter J. A. Lerch** has been translated by **Abdullah İncekan** from German. The article has been translated with this title; “Lêkolînên li ser Kurdan û Îranîyên Keldanî yên Bakur -Pêşgotin.” As it can be inferred from the title itself, the article is on Northern Kurdish and Iranian Chaldeans. That title is actually the title of a book by **Lerch** published in 1858. This is the translation of the “Foreword” of that book.

Hope to see you in the next issue of *Nûbihar Akademî*.

Dr. Ayhan TEK
Issue Editor